

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2006 M. LAPKRIČIO 24 D. NUTARIMO NR. 1168 „DĖL
APMOKESTINAMŲJŲ GAMINIŲ IR PAKUOČIŲ ATLIEKŲ NAUDOJIMO IR (AR)
PERDIRBIMO UŽDUOČIŲ PATVIRTINIMO“ PAKĖITIMO“ PROJEKTO
(TAP NR. 21-672(2); TAIS NR. 21-22325(3))**

2021-06-30 Nr. NV-1558

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – nustatyti gaminių, apmokestinamų pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą, ir pakuočių atliekų naudojimo ir (ar) perdirbimo 2021–2030 m. užduotis, atsižvelgiant į per ataskaitinį laikotarpį patiektą vidaus rinkai atitinkamų gaminių ir pakuočių kiekį ir siekiant, kad kuo mažiau atliekų būtų šalinama sąvartyne, skatinti pakartotinį naudojimą ir perdirbimą.

Pakuočių atliekų naudojimo ir (ar) perdirbimo užduotys nustatomos įgyvendinant 2018 m. gegužės 30 d. direktyvos (ES) 2018/852 (toliau – Direktyva) 1 straipsnio 5 dalies a punkte nustatytus pakuočių atliekų perdirbimo tikslus, kurie *į LR teisės aktus turėjo būti perkelti iki 2020 m. liepos 5 d.*

3. Dabartinė situacija:

- įgyvendinant 1994 m. gruodžio 20 d. direktyvos 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų nuostatas, pakuočių atliekų naudojimo ir (ar) perdirbimo užduotys iki 2020 metų nustatytos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 1168 (toliau – nutarimas). Siekiant įgyvendinti 2018 m. priimtos Direktyvos nuostatas bei į nacionalinę teisę perkelti pakuočių atliekų perdirbimo užduotis, turi būti atnaujintas nutarimas;
- žemiau lentelėje pateikiama Aplinkos apsaugos agentūros (AAA) informacija apie 2019 m. pakuočių atliekų perdirbimą ir panaudojimą pagal pakuočių medžiagas:

<i>Pakuotės medžiaga</i>	<i>Perdirbta, proc. (2019 m.)</i>	<i>Naudota, proc. (2019 m.)</i>	<i>Nustatytas tikslas</i>
Stiklinė	57,4	57,4	nuo 2020 m. 70 proc. perdirbimas
Plastikinė ir PET	73,8	82	nuo 2017 m. 50 proc. naudojimas, iš jo 37 proc. perdirbimas
Popierinė/kartoninė	82,2	82,2	nuo 2016 m. 80 naudojimas, iš jo 76 proc. perdirbimas
Metalinė	84,4	82,6	nuo 2016 m. 54 proc. perdirbimas
Medinė	28,8	59,7	nuo 2016 m. 45 naudojimas, iš jo 35 proc. perdirbimas
Kombinuota (įskaitant kombinuotąsias pakuotes, kurių vyraujanti medžiaga – popierius ir kartonas)	29,4	34,9	nuo 2016 m. 25 naudojimas, iš jo 20 proc. perdirbimas

- Pakuotėms, kurioms taikoma užstato už vienkartinės pakuotes sistema, atliekų surinkimo ir perdirbimo užduotis nuo 2020 m. 90 proc. surinkimas ir perdirbimas. Pastaraisiais metais užstato sistemoje surenkama ir perdirbama apie 92 proc. tokių pakuočių atliekų;
- Nutarime nustatyta padangų perdirbimo ar naudojimo nuo 2016 m. užduotis – 80 proc. atsižvelgiant į tiektų LR vidaus rinkai apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių kiekį. AAA duomenimis, 2019 m. apdorota, perdirbta, panaudota ar eksportuota 89 proc. naudoti nebetinkamų padangų.

4. Projekto esmė: atsižvelgiant į naujus žiedinės ekonomikos pakuočių atliekų tvarkymo tikslus, nustatytus Direktyvoje (ES) 2018/852 dėl pakuočių ir jų atliekų bei siekiant, kad kuo mažiau atliekų būtų šalinama sąvartyne ir skatinant pakartotinį naudojimą, perdirbimą ar kitą panaudojimo formą, siūloma:

- nuo 2021 m. keisti stiklinių pakuočių perdirbimo užduotis, kitų vienkartinio pakuočių (kurioms netaikoma užstato sistema) atliekų perdirbimo užduotis keisti nuo 2022 m., nuosekliai didinant iki Direktyvoje įtvirtintų 2025 m. ir 2030 m. perdirbimo tikslų:
 - **stiklinėms pakuotėms** (kurioms netaikoma užstato sistema) nuo 2020 m. nustatyta 70 proc. perdirbimo užduotis. Įvertinus stiklinių pakuočių atliekų surinkimo problemas ir šių atliekų pastarųjų metų surinkimo ir perdirbimo duomenis (2019 m. 57,4 proc., AAA) ir tai, kad nuo 2021 m. labai padidinus mokesčio už aplinkos teršimą tarifo dydį (nuo 57 Eur/t iki 225 Eur/t), mokesčiai neįvykdžius stiklinių pakuočių perdirbimo užduoties gali būti nepakeliami finansinė našta gamintojams ir importuotojams, siūloma laikinai sumažinti stiklinių pakuočių atliekų perdirbimo užduotį – 2021 m. nustatant 65 proc., 2022 m. – 67 proc., 2023 m. – 70 proc., 2024 m. – 70 proc. perdirbimo užduotį. **Siūlomos užduotys nuosekliai didinamos iki minimalių Direktyvoje nustatytų perdirbimo užduočių: nuo 2025 m. – 70 proc., nuo 2030 m. – 75 proc.;**
 - **plastikinėms ir PET pakuotėms** nuo 2017 m. nustatyta 50 proc. naudojimo, iš jo – 37 proc. perdirbimo užduotis. Įvertinus pastarųjų metų plastikinių pakuočių surinkimo ir perdirbimo duomenis (2019 m. perdirbta – 73,8 proc., panaudota – 82 proc., AAA), siūloma didinti plastikinių pakuočių atliekų tvarkymo užduotį 2022 m. nustatant 65 proc. naudojimo, iš jo – 55 proc. perdirbimo; 2023 m. – 70 proc. naudojimo, iš jo – 60 proc. perdirbimo; 2024 m. – 73 proc. naudojimo, iš jo – 63 proc. perdirbimo užduotį. Įvertinus plastikinių pakuočių tiekimo vidaus rinkai ir atliekų tvarkymo duomenis, kad plastikinių pakuočių atliekų surinkimo infrastruktūra ir perdirbimas pakankamai gerai išvystyti, siūloma nuo 2025 m. nustatyti **didėses už Direktyvoje nurodytas minimalias** plastikinių pakuočių atliekų perdirbimo užduotis: nuo 2025 m. – 65 proc., nuo 2030 m. – 70 proc. Atitinkamai PET pakuotėms, įvertinus pastarųjų metų plastikinių pakuočių atliekų surinkimo ir perdirbimo duomenis, kad PET pakuočių atliekų surinkimo ir infrastruktūra ir perdirbimas pakankamai gerai išvystyti, siūloma didinti šių pakuočių atliekų tvarkymo užduotį 2022 m. nustatant 65 proc. naudojimo, iš jo – 55 proc. perdirbimo; 2023 m. – 70 proc. naudojimo, iš jo 60 proc. perdirbimo; 2024 m. – 73 proc. naudojimo, iš jo – 63 proc. perdirbimo užduotį, nuo 2025 m. – 65 proc. perdirbimo, nuo 2030 m. – 70 proc. perdirbimo užduotį. Nutarimo projekte plastikinėms ir PET pakuotėms išskiriamos atskiros užduotys;
 - **įvertinus pastarųjų metų kombinuotųjų pakuočių** (įskaitant kombinuotąsias pakuotes, kurių vyraujanti medžiaga – popierius ir kartonas) surinkimo ir perdirbimo duomenis (2019 m. perdirbta 29,4 proc., panaudota 34,9 proc., AAA), siūloma kombinuotoms pakuotėms nuo 2022 m. nustatyti 30 proc. naudojimo, iš jo – 25 proc. perdirbimo užduotį, proporcingai didinant perdirbimo užduotį: nuo 2025 m. – 30 proc., nuo 2030 m. – 35 proc.;
 - **įvertinus Direktyvoje įtvirtintus perdirbimo tikslus juodųjų metalų ir aliuminio pakuotėms**, nuo 2022 m. metalinio pakuočių užduotis išskiriama į užduotis metalinėms (juodųjų metalų) pakuotėms ir metalinėms (aliuminio) pakuotėms. Įvertinus metalinių pakuočių tiekimo vidaus rinkai ir atliekų tvarkymo duomenis (2019 m. perdirbta 84,4 proc., panaudota 82,6 proc., AAA), siūloma nuo 2025 m. nustatyti didėses už Direktyvoje nurodytas minimalias metalinių (juodųjų metalų) pakuočių ir metalinių (aliuminio) pakuočių perdirbimo užduotis: metalinėms (juodųjų metalų) pakuotėms nuo 2025 m. – 75 proc., nuo 2030 m. – 85 proc., metalinės (aliuminio) pakuotėms nuo 2025 m. – 55 proc., nuo 2030 m. – 65 proc.;
 - **popierinėms ir kartoninėms pakuotėms** nuo 2016 m. nustatyta 80 proc. naudojimo, iš jo – 76 proc. perdirbimo užduotis. Įvertinus popierinių ir kartoninių pakuočių atliekų pastarųjų metų surinkimo ir perdirbimo duomenis (2019 m. perdirbta 82,2 proc., panaudota 82,2 proc., AAA), norint 2030 m. pasiekti minimalų popierinėms ir kartoninėms pakuotėms Direktyvoje nustatytą perdirbimo tikslą, siūloma didinti popierinių ir kartoninių pakuočių tvarkymo užduotį 2022 m. nustatant 85 proc. naudojimo, iš jo – 80 proc. perdirbimo; 2023 m. – 85 proc. naudojimo, iš jo – 81 proc. perdirbimo; 2024 m. – 85 proc. naudojimo, iš jo – 82 proc. perdirbimo užduotį; nuo 2025 m. – 83 proc., 2030 m. – 85 proc. perdirbimo užduotį;
 - **medinėms pakuotėms** nuo 2016 m. nustatyta 45 proc. naudojimo, iš jo – 35 proc. perdirbimo užduotis. Įvertinus medinių pakuočių atliekų pastarųjų metų surinkimo ir perdirbimo duomenis (2019 m. perdirbta 28,8 proc., panaudota 59,7 proc. AAA), norint 2030 m. pasiekti minimalų Direktyvoje nustatytą pakuočių atliekų perdirbimo tikslą, siūloma nuo 2030 m. padidinti medinių pakuočių atliekų perdirbimo užduotį iki 37 proc.;

- **kitoms pakuotėms** nuo 2016 m. nustatyta 45 proc. naudojimo, iš jo – 22 proc. perdirbimo užduotis. Nutarimo projektu siūloma proporcingai didinti kitų pakuočių perdirbimo užduotį, nuo 2025 m. – 25 proc., nuo 2030 m. – 27 proc.;
- **nuo 2020 m., pakuotėms, kurioms taikoma užstato už vienkartinės pakuotės sistema**, nustatyta 90 proc. surinkimo ir perdirbimo užduotis. Įvertinus stiklinių pakuočių, kurioms taikoma užstato už vienkartinės pakuotės sistema, atliekų surinkimo problemas, kitų šalių patirtį, kur taip pat į užstato sistemą sugrąžinama mažiau stiklinių gėrimų pakuočių, ir į šių pakuočių atliekų pastarųjų metų surinkimo ir perdirbimo duomenis (2019 m. perdirbta 85,7 proc. stiklinių pakuočių, kurioms taikoma užstato už vienkartinės pakuotės sistema, atliekų), siūloma sumažinti stiklinių pakuočių, kurioms taikoma užstato už vienkartinės pakuotės sistema, atliekų tvarkymo užduotį nuo 2021 m. nustatant 88 proc. surinkimo ir perdirbimo užduotį;
- pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 4 priedo nuostatas nustatyti vieną užduotį visų rūšių kombinuotosioms pakuotėms;
- atliekami kiti techninio pobūdžio pakeitimai (patikslinami gaminių pavadinimai pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo nuostatas);
- įvertinus studijos „Padangų atliekų panaudojimo statybos ir kitų produktų gamyboje, statyboje ar kitose veiklose“ rezultatus, nuo 2025 m. nuosekliai didinti padangų atliekų tvarkymo užduotis.

5. Derinimas:

- pastabas ir pasiūlymus pateikė Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Vilniaus m. savivaldybės administracija, UAB „VAATC“, UAB „Kauno švara“, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija, VšĮ „Užstato sistemos administratorius“;
- pastabų ir pasiūlymų neturėjo Lietuvos standartizacijos departamentas, Vidaus reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija, Energetikos ministerija, Konkurencijos taryba, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Valstybinė mokesčių inspekcija, asociacija „Lietuvos maisto pramonė“;
- 2021-04-22 Aplinkos ministerija su suinteresuotomis institucijomis aptarė jų pastabas Projektui ir nurodė argumentus, kodėl atsižvelgta tik į dalį pastabų ir pasiūlymų (protokolas pridedamas);
- nesuderintos pastabos su UAB „VAATC“ dėl pakuočių atliekų naudojimo ir (ar) perdirbimo užduočių nustatymo tvarkos, UAB „Kauno švara“ dėl poreikio gamintojams ir importuotojams suteikti galimybę ir nuo 2025 m. tam tikrą pakuočių atliekų dalį sutvarkyti ne tik perdirbant, bet ir kitaip naudojant, ir Ekonomikos ir inovacijų ministerija dėl Nutarimo projekto notifikavimo. UAB „VAATC“, UAB „Kauno švara“, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabos ir Aplinkos ministerijos pagrindimas pateiktas derinimo pažymoje;
- 2021-05-14 organizuotas pasitarimas su Ekonomikos ir inovacijų ministerija pateiktai pastabai dėl didesnių nei Direktyvoje nustatytų kai kurių užduočių notifikavimo Europos Komisijai aptarti, tačiau minėta ministerija liko prie savo pozicijos (protokolas pridedamas);
- atsižvelgiant į 2021-06-22 tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus (Protokolo Nr. 25, 13 kl.), Aplinkos ministerija pakartotinai teikia Projektą, patikslintą pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės, Teisingumo ministerijos pastabas (atsisakyta pirminiame Projekto siūlyto numatyti įpareigojimo gamintojams ir importuotojams organizuoti ir finansuoti visų susidariusių pakuočių atliekų tvarkymą (įpareigojimas įtvirtinamas Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatyme), taip pat Projektas papildytas nauja nuostata, numatant, kad gamintojo sąvoka šiame nutarime suprantama kaip ji apibrėžta Mokesčio už aplinkos teršimą įstatyme).

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatom – Projektas prisideda prie Vyriausybės programos nuostatų, susijusių su Lietuvos perėjimu prie žiedinės ekonomikos (155.2 p.) įgyvendinimu (atliekų perdirbimo ir antrinių žaliavų panaudojimo skatinimu), įgyvendinimo.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje), prieš tai klausimą pakartotinai aptarus tarpinstituciniame pasitarime.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +37070663722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt